

LUBOŠ HRUŠKA

Životní příběh nespravedlivě odsouzeného totalitním režimem

CÍLE:

- seznámit se s osudy nespravedlivě souzených a vězněných lidí v 50. letech minulého století
- uvažovat o vlivu vězení na jejich život

ČAS: 45 minut

POMŮCKY:

- psací potřeby
- list papíru pro každého
- **PRACOVNÍ LIST** – životopis Luboše Hrušky (pro každou skupinu)

POSTUP:

1. Žáci ve dvojici obdrží rozstříhaný **PRACOVNÍ LIST** – bodový životopis Luboše Hrušky, který končí návratem z vězení.
2. Každá dvojice sestaví podle svého uvážení životopis.
3. Následně si životopis společně projdeme a budeme hádat, jak bude pokračovat, co Luboš Hruška po svém návratu udělá, jaký bude, jak se vyrovná se svou minulostí... Tipy zapíšeme na tabuli.
4. Následuje projekce části filmu o Luboši Hruškovi (1. kapitola – 16 minut)

REFLEXE:

Žáci si vytvoří jednoduchou tabulku ve tvaru T, do které budou zaznamenávat odpovědi na následující otázku: Co bylo v životě Luboše Hrušky nejvíce přínosné, co ho nejvíce obohatilo (pozitiva), a naopak, co mu nejvíce ublížilo (negativa)?

Po samostatné práci nad tabulkou uděláme společný „snos“ na tabuli, o své myšlenky se dělíme, vysvětlujeme je, diskutujeme.

POZNÁMKA:

Luboš Hruška v Plzni vybudoval meditační zahradu - Památník obětem zla. Zemřel po těžké nemoci 30. června 2007 jako plukovník ve výslužbě.

LUBOŠ HRUŠKA

Luboš Hruška se narodil 20. července 1927 v Plzni.

Jeho středoškolská studia přerušila druhá světová válka.

Jako šestnáctiletý byl nasazen k Luftschutzpolizei, což byla ponáletová služba k vyprošťování raněných a mrtvých obyvatel po leteckém bombardování.

V roce 1946 dokončil středoškolská studia a nastoupil do Vojenské akademie.

Jako mladý důstojník byl zařazen k vojenskému útvaru v blízkosti státních hranic.

Při pokusu o překročení hranice byl v roce 1949 zatčen.

Byl odsouzen k 18 letům těžkého žaláře, propadnutí veškerého majetku a ke zbavení občanských práv.

Za neustálého nelidského týrání prošel věznicemi Špilberk, Pankrác, Bory, Opava, Leopoldov, Ruzyň a jáchymovský pracovní tábor Bytíz u Příbrami.

Během vězeňských let se setkal s desítkami vězněných křesťanů, kněží a biskupů, díky jejichž svědectví přijal katolickou víru a nechal se tajně pokřtít.

Během více než desetiletého věznění složil Luboš Hruška slib, že pokud přežije, něco důležitého udělá.

Z vězení byl v r. 1960 u příležitosti prezidentské amnestie propuštěn.

TOMÁŠ SEDLÁČEK

Každodenní život v totalitním Československu v 60. letech minulého století

CÍLE:

- seznámit se s osudy nespravedlivě souzených a vězněných lidí v 50. letech minulého století
- uvažovat o vlivu věznění na jejich život
- seznámit se s reáliemi 60. let

ČAS: 45 minut + 25 minut (2 vyučovací hodiny v rozmezí několika dnů)

POMŮCKY:

- arch papíru pro každou skupinu
- psací potřeby
- **MATERIÁL** – fotografie dokumentující 60. léta minulého století
- list papíru pro každého žáka

POSTUP:

První hodina:

1. Žáky seznámíme s cílem hodiny: Budeme sledovat osudy člověka, který byl uvězněn po roce 1948 z politických důvodů a strávil ve vězení dvacet let. Provedeme krátký společný brainstorming – zapisujeme na tabuli myšlenky žáků – reakce na pojem POLITICKÝ VĚZEŇ.
2. Následuje projekce části filmu o Tomáši Sedláčkovi (2. kapitola – 13 minut)
3. Žáky rozdělíme do pěti skupin (čtyři až pět žáků). Každá skupina dostane jeden arch papíru. Jejich úkolem je během pěti minut ve skupině vymyslet a zapsat pět informací – reálií 60. let, které vězně mohly překvapit a zaskočit, když se po dvaceti letech ocitl z vězení na svobodě. Navodíme otázkami situaci, co by mohlo žáky zarazit, kdyby se přenesli v časoprostoru o dvacet let dál. Pro inspiraci rozdáme do každé skupiny **MATERIÁL**.
4. Zástupce z každé skupiny seznámí třídu s reáliemi, které jeho skupina zapsala na arch papíru. Archy papíru umístíme na tabuli tak, aby k nim měli žáci přístup.
5. Každý žák udělá čárku u reálie, která jej zaujala a chtěl by se o ní dozvědět více.
6. Vybereme pět nejzajímavějších reálií a přidělíme každé skupině jednu, ke které vyhledají informace do příští hodiny. Uvedeme možné příklady materiálů, které mohou žáci shromáždit: dobové fotografie architektury 60. let, ukázky činností lidí ve volném čase, technické vybavení, změny tváře měst a venkova za dvacet let, móda, dobový tisk, fotografie, peníze, doklady...

Druhá hodina:

7. Každá skupina žáků prezentuje materiály, které si připravila a přinesla na hodinu (max. 5–6 minut/skup.).
8. Při prezentaci si žáci na vlastní list papíru zapisují, co je z dané oblasti zaujalo.

REFLEXE:

V závěru hodiny si každý žák na papír vlastními slovy zformuluje myšlenku, co byla podle něj pro Tomáše Sedláčka největší ztráta, kterou utrpěl dlouholetým vězněním. Čím politickým vězňům komunistický režim nejvíce ublížil?

Vyzveme některé žáky, aby přečetli svůj názor. Napsané myšlenky připevníme na nástěnku. Žáci si přečtou názory ostatních spolužáků.

POZNÁMKA:

Je možné zařadit projekci krátkých dokumentů z cyklu Vzpomínáme přibližujících některé aspekty socialistického každodenního života (Jídlo, Co se nosilo, Volný čas atd.). Filmy zachycují proměny životního stylu v letech 1945–1989 a přibližují toto období skrze detaily z obyčejného života. Více informací o DVD Vzpomínáme najdete na www.jedensvetnaskolach.cz

JULIÁN SLEPECKÝ

Třetí odboj v Československu

CÍLE:

- zamyslet se nad obecnými hodnotami: hrdost, vlastenectví, svoboda, zodpovědnost
- seznámit se se základními informacemi o prvním, druhém a třetím odboji

ČAS: 35 minut

POMŮCKY:

- **PRACOVNÍ LIST** – myšlenková mapa a tabulka (pro každého žáka)

POSTUP:

1. Na tabuli napíšeme pojem **ODBOJ** a požádáme žáky, aby zkusili pojem vysvětlit.
2. Po definování pojmu si žáci do připraveného **PRACOVNÍHO LISTU** doplní myšlenkovou mapu: Jaké by mohly být **formy odboje**? Vyzveme některé žáky, aby přečetli svou myšlenkovou mapu. Žáci, kteří mají u své mapy ještě volné rámečky, si je během tohoto čtení doplní.
3. Dále žáci pracují ve dvojicích. Do tabulky v **PRACOVNÍM LISTĚ** mají za úkol doplnit informace týkající se prvního a druhého odboje.
4. Poté společně doplníme tabulky na tabuli.
5. Následuje projekce části filmu o Julianu Slepeckém (3. kapitola – 11 minut).
6. Po projekci žáci doplní poslední řádku v tabulce – třetí odboj. Ve dvojicích zkusí najít co nejvíce společných znaků prvního, druhého a třetího odboje a zapíše je do **PRACOVNÍHO LISTU**.

REFLEXE:

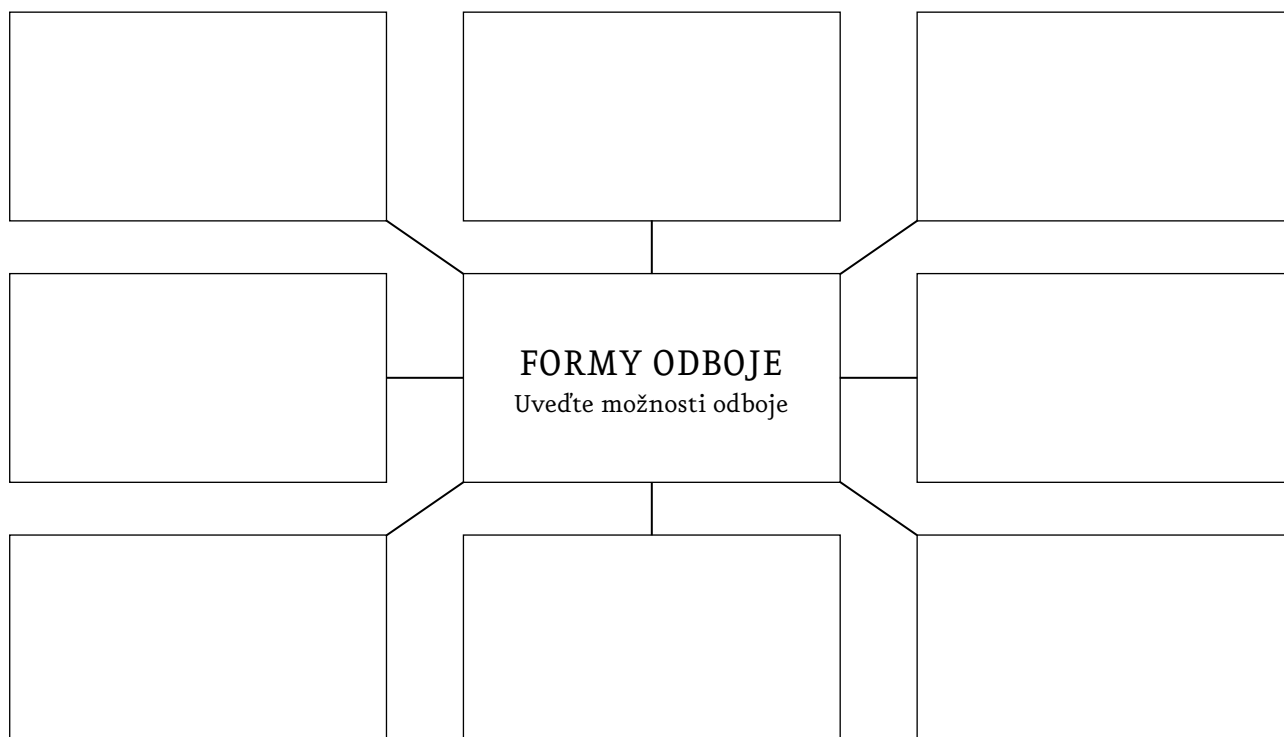
V závěru hodiny žáci přečtou, které společné znaky pro všechny typy odboje našli. Během diskuse se ptáme: Proč právě v těchto obdobích čs. dějin docházelo k aktivizaci obyvatel k odboji? Co odbojem riskovali a co obětovali?

Se žáky diskutujeme o otázce, zda má být uznán třetí odboj a proč.

POZNÁMKA:

Vycházíme z faktu, že žáci mají probráno učivo o první a druhé světové válce.

Aktivitu můžeme rozšířit i na další hodinu a vyzvat žáky, aby si připravili příklady prvního, druhého a třetího odboje z jejich města či vesnice, přinesli dobové materiály a stručně s nimi seznámili ostatní spolužáky.

DOPLŇTE TABULKU:

OZNAČENÍ ODBOJE	ČASOVÉ OBDOBÍ	PROTI ČEMU BOJOVALI	MOŽNÉ FORMY ODBOJE
PRVNÍ ODBOJ			
DRUHÝ ODBOJ			
TŘETÍ ODBOJ			

HLEDEJTE SPOLEČNÉ ZNAKY PRO VŠECHNY DRUHY ODBOJE (PRVNÍ, DRUHÝ I TŘETÍ ODBOJ)

.....

.....

.....

.....

.....

Měl by se uznat odboj proti komunismu jako třetí odboj? ANO – NE

Najděte konkrétní důvod, proč by to tak mělo být.

MIROSLAV KÁCHA

Porušování lidských práv a svobod v období totality v Československu i ve světě

CÍLE:

- seznámit se s porušováním lidských práv v komunistickém Československu
- uvědomit si porušování lidských práv a svobod v současném světě

ČAS: 90 minut (2 vyučovací hodiny v rozmezí několika dnů)

POMŮCKY:

- arch papíru pro každou skupinu
- **DOKUMENT** – Všeobecná deklarace lidských práv*
- psací potřeby

POSTUP:

První hodina

1. Na tabuli napíšeme větu z filmu: „ČLOVĚK, KTERÝ MILUJE SVOBODU, CTÍ SVOBODU DRUHÝCH...“ Žáci vyjadřují své názory na to, co věta vyjadřuje.
2. Poté stručně představíme **DOKUMENT** – Všeobecná deklarace lidských práv. Informujeme žáky, kdy a proč vznikl a co zaručuje občanům zemí, které se k němu hlásí.
3. Následuje projekce části filmu o Miroslavu Káchovi (4. kapitola – 18 minut).
4. Žáky rozdělíme do čtyř až pěti skupin. Na připravený arch papíru fixem napíšíou, která lidská práva komunistický režim porušoval. Mají k dispozici i kopii dokumentu Všeobecná deklarace lidských práv, do kterého mohou nahlédnout.
5. Zástupce každé skupiny prezentuje výsledek skupinové práce.
6. Na příští hodinu zadáme úkol: každá skupina si připraví prezentaci na téma Porušování lidských práv v současném světě. Žáci si sami zvolí formu prezentace (esej, počítačová prezentace, plakát, filmový sestřih atd.).

Druhá hodina

7. Skupiny postupně představí své prezentace o porušování lidských práv v současném světě, zdůvodní, proč si zvolili dané téma, v čem jsou lidská práva porušována (5 min./skup.).
8. Spolužáci si zapisují do sešitu poznámky, čeho se prezentace týkala, a zkusí přiřazovat, které právo člověka z Všeobecné deklarace lidských práv je porušováno.

REFLEXE:

Společně shrneme obsah jednotlivých prezentací a určíme, která práva žáci identifikovali jako porušovaná. Na závěr hodiny mohou žáci hlasovat, která prezentace je nejvíce zaujala, z které se dozvěděli nejvíce nových informací a která byla nejlépe připravena.

POZNÁMKA:

*Vzhledem k rozsáhlosti dokumentu Všeobecná deklarace lidských práv jej do příručky nezařazujeme. Tento dokument je k dispozici ke stažení například na webových stránkách OSN (www.osn.cz).

Při prezentaci na téma Porušování lidských práv v současném světě je možné využít další filmy a aktivity z programu Jeden svět na školách, např. DVD Nedemokratické režimy.